

Adrian Holliday (2002) **Doing and writing Qualitative research**, London: Sage Publications.

Anmeldt af: *Tina Andersen*, cand. psych. og ph.d. studerende v/ Psykologisk Institut, Aarhus Universitet

Ved første øjekast kunne man forledes til at tro, at denne bog blot er endnu en af de efterhånden mange forsøg på at begribe og kategorisere den kvalitative forskningsproces. Men tag ikke fejl. Med forfatterens tydelige fornemmelse for kvalitativ forskning og fastholdelse af fokus på skriveprocessen er denne bog et friskt pust for såvel nybegyndere som erfarne forskere udi den formidlingsmetodologiske proces i kvalitativ forskning.

Bogen har karakter af at være en manual i skriftlig formidling af kvalitative undersøgelser. Med afsæt i den kvalitative forskningstradition laves i bogen et snit på tværs i forskningsprocessen med konstruktionen af teksten som omdrejningspunkt: fra specifik begrebsbrug og formuleringer til organisering og disponering af det skriftlige produkt – og læseren guides trin for trin fra idé til formulering af forskningsspørgsmål, fra begrebsudvikling til dataindsamling og -analyse til et skriftligt produkt.

Bogen omhandler således formidlingen af kvalitative data på den kvalitative forskningsproces' egne betingelser. Den kan fungere som en tjekliste med relevante overvejelser, faldgruber, guidelines udi den kvalitative skriveproces, og selv om bogen hævder at være både "technical and academic" (p. viii) – ligger hovedvægten klart på det tekniske.

Bogens kapitler er bygget op som på hinanden følgende processer i det kvalitative forskningsarbejde. Den søger således at forberede novicen på og inspirere den erfarne forsker til at skabe stringens og validitet i fremstillingen. Dette gøres ved at lade deres arbejdsform træde frem i teksten så eksplicit, at de kan stilles til ansvar for, hvordan de har håndteret deres egen subjektivitet, hvordan de har udvist sensitivitet i undersøgelsessettingen, og hvordan de fremviste data på én gang understøtter forskerens argumenter og udviser respekt for den undersøgte sammenhæng eller de deltagende personer.

Her følger et kort rids af bogens opbygning:

I kapitel 1 etableres den kvalitative forskning som paradigmatiske modpol til den kvantitative tilgang til verden. Den kvalitative forsknings opgave er at beskrive handlinger i specifikke sociale settings gennem åbne, fortolkende studier i en konstant balancegang mellem at se mulighederne i den sociale setting og fastholdelse af de videnskabelige principper for social forskning – ved tydeligt at formidle forskerens overvejelser og valg i forskningsprocessen.

Kapitel 2 omhandler de første skridt i forskningsprocessen: formuleringen af forskningsspørgsmål og etableringen af en "forskningssetting".

Kapitel 3 omhandler forskerens konstruktion af den virkelighed, denne undersøger, sådan som den finder sted i måden, deres arbejde fremvises på: om hvordan forskere er sit begrebsapparat og metodologi, projektets infrastruktur bevidst og videreformidler disse gennem det skrevne projekt: "it is this articulation of approach which carries the study and makes it valid" (p. 50).

Behandlingen af data i det kvalitative studie behandles i kapitel 4 og 5. Kapitel 4 går i dybden med kvalitative data som "body of experience", og selv om alt i princippet er data – også forskerens egne beskrivelser af, hvad denne ser eller hører – ligges der i kapitlet stor vægt på, at undersøgelsessettingen er definerende for, hvilke data det giver mening at forbinde, og at det er forskerens opgave at skabe denne forbindelse. Gode data afhænger af forskerens evne til at skabe mening med dem, hvordan de kommunikeres, og endelig at forskeren er i stand til at "see the familiar as strange".

I kapitel 5 beskrives, hvordan data organiseres i skriveprocessen. Kapitlet handler om brugen af data i det skrevne dokument – og der skelnes her skarpt mellem dataindsamling og –analyse og skriveprocessen, altså mellem data og diskussion af data i det skrevne produkt. Kapitlet behandler overgangen fra data til tekst, fra tematisering til brugen af data i udviklingen af et argument i diskussionen.

Hele kapitel 6 er afsat til forskerens egen stemme i teksten – dette som modsvar til den klassisk akademiske og upersonlige fremstilling, hvor forskeren skriver sig ud af teksten og lader resultaterne tale for sig selv. I kapitlet argumenteres for at bruge jeg-formen til at lade forskeren træde frem for at tydeliggøre dennes dagsorden mellem andres stemmer i teksten – igen for at skabe tydelighed og validitet gennem teksten.

Der argumenteres i kapitel 7 for at benytte forskerens tilstedeværelse og indflydelse på data som en ressource. Gennem refleksion og et åbent møde med undersøgelsessammenhængen er det målet for forskeren at frigøre sig fra sin akademiske og kulturelle baggrund for der igennem at møde deltagerne på deres egne præmisser. At kunne formulere denne proces gør det muligt for forskere at indvie andre i de strategier og bagvedliggende antagelser, hvormed data er konstrueret. Målet her er igen at skabe tydelighed omkring forskerens valg og overvejelser i forskningsprocessen.

Det afsluttende kapitel 8 rummer en række etiske overvejelser i forhold til at sikre overensstemmelse mellem forskerens konstruerede påstande og undersøgelsessammenhængen ved at give plads til at beskrive undersøgelsessammenhængen på dennes præmisser – og således skelne tydeligt mellem beskrivelse, fremstilling af data og fortolkningen heraf.

Bogen afsluttes med en række spørgsmål knyttet til hvert enkelt kapitel med henblik på at stimulere forskeren, hvad enten det er novicen eller den erfarne, til at læse mere om emnet og evaluere og forbedre sit eget forskningsarbejde.

Fremstillingsformen i bogen er klar, og sproget er let tilgængeligt og understøttes undervejs af mange eksempler på gode formuleringer fra studerendes opgaver og publicerede tekster. Derudover har bogen mange gode og illustrative figurer, der gør bogen vedkommende og konkret.

Bogens formål er måske en smule for ambitiøs. I hvert fald hvad angår det akademiske sigte, som på mange måder slet ikke er underbygget tilstrækkeligt. Men detaljeringsgraden på det tekniske niveau er omfattende. Og det er helt klart en styrke ved bogen, at den holder sig på og ikke går ud over dette skrivetekniske plan.

Bogen kan og vil kunne stimulere forskeren, både novicen og den erfarne, til at reflektere over sin egen forskningsproces i sine bestræbelser på at skabe stringens og validitet i det skriftlige produkt af den kvalitative undersøgelse - og som med al metodisk litteratur, så giver bogen allermest mening, når man har sit eget forskningsprojekt at relatere til.